

Z LEŚNEGO ŚWIATA

Nr 8/2019 (121)

FINLANDIA: Załatwić leśne sprawy podczas prezydencji UE

Finlandia sprawuje prezydencję w Radzie Unii Europejskiej w obecnym półroczu.

Państwa członkowskie sprawują prezydencje w grupach po trzy. Uzgadniają wspólne tematy poruszane w trzech prezydencjach, tj. ponad 18 miesięcy. Finlandia ściśle współpracowała z Rumunią, która sprawowała prezydencję poprzednio, i Chorwacją, która będzie sprawować kolejną prezydencję. Kolejne prezydencje obejmą kraje o dużej lesistości: Niemcy jesienią 2020 r. i Portugalia wiosną 2021 r. Dlatego te pięć krajów wspólnie rozważało kwestie leśne.

Na początku swojej prezydencji w UE Finlandia zorganizowała konferencję na temat biogospodarki, której uczestnicy analizowali wdrożenie unijnej strategii w tym zakresie.

Finlandia poprowadzi również debatę na temat propozycji regulacji dotyczących zrównoważonych inwestycji. Podczas przygotowywania tego wniosku Finlandia zwróciła uwagę innych państw członkowskich na leśne aspekty tej kwestii. Jednocześnie Finlandia prowadzi kampanię na rzecz aktualizacji strategii leśnej UE i analizuje poglądy państw członkowskich na temat tego, co taka strategia powinna obejmować.

Co więcej, wydaje się, że ponad 50 krajów europejskich wznawia negocjacje w sprawie prawnie wiążącej umowy leśnej - po przerwie trwającej około pięciu lat. Finlandia będzie przemawiać w imieniu państw członkowskich UE, gdy podejmowane są decyzje dotyczące harmonogramu i dalszych działań. Końcowa treść porozumienia prawdopodobnie nie zostanie omówiona przed przejęciem przez Chorwację przewodnictwa w UE.

Źródło: www.forest.fi (KJ)

UE: Pomoc w walce z pożarami lasów

Komisja Europejska wzmocniła swoje zdolności w zakresie monitorowania i koordynacji, aby przygotować się na sezon pożarów lasów. Każdego lata do unijnego Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC) działającego 24 godziny na dobę dołącza zespół wsparcia przeciwpożarowego z udziałem ekspertów z państw członkowskich.

Do zadań włączane są krajowe i europejskie służby oraz instrumenty monitorowania, takie jak europejski system informacji o pożarach lasów, który umożliwia przegląd danych gromadzonych przez państwa europejskie za pośrednictwem krajowych programów zapobiegania pożarom lasów.

Przed sezonem zagrożenia pożarami lasów przeprowadza się regularne spotkania z przedstawicielami wszystkich państw uczestniczących w Unijnym Mechanizmie Ochrony Ludności w celu wymiany informacji na temat stanu gotowości. Do mapowania pojawiających się pożarów lasów wykorzystywany jest system satelitarny unijnego programu Copernicus.

W minionych miesiącach przeprowadzono wiele ćwiczeń w terenie w zakresie gaszenia pożarów lasów. Były wśród nich m.in. ćwiczenia MODEX w dziedzinie ochrony ludności podczas pożarów lasów z udziałem ekspertów i zespołów ratunkowych z różnych państw UE oraz ćwiczenia symulacyjne. Po pożarach lasów w Szwecji w lipcu 2018 r. centrum koordynowało rozmieszczenie 7 samolotów, 6 śmigłowców, 67 pojazdów i ponad 360 pracowników z Włoch, Francji, Niemiec, Litwy, Danii, Portugalii i Polski. Ponadto Komisja współfinansowała 1,15 mln € kosztów transportu, a program Copernicus przygotował blisko 40 map satelitarnych.

W Europie, w ciągu ostatniej dekady była to największa operacja przeciwpożarowa lasów przeprowadzona w ramach unijnego mechanizmu ochrony ludności. Pod względem rozmieszczonego personelu była to największa pojedyncza operacja od czasu utworzenia mechanizmu w 2001 r. W reakcji na pożary we wschodniej Attyce pod koniec lipca 2018 r. również Grecja zwróciła się o pomoc.

Działania UE za pośrednictwem mechanizmu polegały na dostarczeniu 1 naziemnego modułu przeciwpożarowego w lesie (strażacy i pojazdy) z Cypru, oraz po dwóch samolotów przeciwpożarowych z Włoch, Hiszpanii i z Rumunii. Ponadto opracowano 8 map satelitarnych obszarów dotkniętych pożarami lasów wykorzystując program Copernicus.

Źródło: ec.europa.eu (MJ)

NIEMCY: Walka z kornikiem w parku narodowym

W Parku Narodowym Czarnego Lasu należącym do Badenii-Wirtembergii trwa intensywna walka z gradacją kornika drukarza. Działania te mają miejsce w tzw. strefie buforowej, graniczącej z lasami gospodarczymi, obejmującej około jednej czwartej powierzchni Parku. Środkowa część, nazywana strefą rdzeniową, stanowi jedną trzecią ma charakter rezerwatu ścisłego i jest wolna od jakiejkolwiek ingerencji gospodarczej. Pozostała część, czyli 45 % powierzchni stanowi tzw. strefa rozwoju, w której zabiegi gospodarcze mają być dozwolone do 2044 roku, w celu doprowadzenia do stanu bliskiego naturze, a następnie włączone do strefy rdzeniowej.

W 2017 roku wydano zgodę na walkę z kornikiem (usuwanie drzew trocinkowych) w strefie rozwoju, celem ograniczenia presji na strefę buforową. O ewentualnym przeprowadzeniu akcji decyduje grupa robocza której członkami są przedstawiciele Instytutu Badawczego Leśnictwa Badenii-Wirtembergii, Ministerstwa Środowiska, Klimatu i Energii, Ministerstwa Ochrony Wsi i Ochrony Konsumentów, Instytutu Środowiska Badenii-Wirtembergii oraz administracji leśnej zarządzającej strefą buforową. Podczas spotkania 13 sierpnia podjęto decyzję o uruchomieniu wycinki zaatakowanych drzew, która ma być przeprowadzona w okresie do listopada b.r.

Źródło: www.forstpraxis.de (TZ)

EUROPA: Pożary torfu

Płonące lasy na Alasce, Grenlandii i na Syberii, uwalniają rekordowe ilości dwutlenku węgla do atmosfery. Według Federalnej Agencji Leśnictwa Rosji, pożary, które płonęły przez ostatnie dwa miesiące, dotknęły 3 miliony hektarów lasów syberyjskich i tundry. Natomiast Europejski Program Obserwacji Ziemi oraz Serwis Monitorowania Atmosfery Copernicus zwraca uwagę, że wielkość dwutlenku węgla emitowanego z pożarów powstających w okolicy koła podbiegunowego w czerwcu 2019 r. jest większa niż całość CO₂ uwolnionego z pożarów koła podbiegunowego w tym samym miesiącu w latach od 2010 do 2018 r.

Naukowcy obawiają się, że sadza i popiół powstająca w płomieniach ognia zostaną osadzone w lodzie na Grenlandii i w całej Arktyce, powodując że lód będzie pochłaniał więcej energii słonecznej i przez to łatwiej się topił. Pożary lasów to również pożary pokładów torfu, które palić się mogą jeszcze przez kilka kolejnych miesięcy, a torf przechowuje również duże ilości węgla.

W miarę ocieplania się planety coraz więcej zamrożonego torfu lub wiecznej zmarzliny topi się, uwalniając do atmosfery duże ilości węgla.

Źródło: copernicus.eu (MJ)

SZWECJA: Ceny kłód tartacznych nadal spadają

W drugim kwartale 2019 r. ceny kłód spadły o 2,8% w porównaniu do kwartału pierwszego. Jednocześnie ceny papierówki pozostały względnie niezmienione. Ceny kłód tartacznych spadły w pierwszym kwartale roku po wzroście przez cały rok 2018. Spadek ten utrzymuje się również w drugim kwartale. Cena spadła w regionie północnym o 4,3% i 2,4% w regionie środkowym i południowym.

W porównaniu do drugiego kwartału 2018 r. ceny wzrosły w całym kraju, zarówno na papierówkę jak i kłody tartaczne. Ceny papierówki wzrosły o 11,0%, a kłód o 3,4%. Ceny papierówki wzrosły najbardziej w regionie północnym o 15,4% i odpowiednio o 11,8% i 11,1% w regionach centralnym i południowym. Ceny kłód tartacznych wzrosły najbardziej w regionie południowym, o 6,6%. W regionach centralnym i północnym wzrosły odpowiednio o 3,2% i 0,5%.

Źródło: www.skogsstyrelsen.se/en (KJ)

NIEMCY: Właściciele lasów mówią: dość!

Stowarzyszenie Właścicieli Lasów Saksonii-Anhalt wyraża oburzenie z powodu niedawnego wystąpienia przewodniczącej partii Sojusz 90/Zieloni, Susan Sziborra-Seidlitz, która oskarżyła właścicieli lasów o krótkowzroczną pogoń za zyskiem i hodowlę monokultur. Wypowiedź tę uznają za przejaw „polowania na leśników” w oderwaniu od faktów.

Właściciele lasów przypominają że większość jednogatunkowych drzewostanów została wprowadzona w latach 1945-1994, gdy na terenie tego kraju związkowego (leżącego na terenie byłej NRD) nie było ani jednego prywatnego właściciela. Cały wysiłek przebudowy drzewostanów na mieszane to osiągnięcie ostatnich 25 lat. Właściciele odpierają też zarzuty odnośnie zbyt wolnego tempa przebudowy, wskazując na nieudolność w tym względzie obecnych władz landowych w tym zwłaszcza Minister Środowiska Claudii Dalbert, mnożącej ich zdaniem biurokratyczne przeszkody przy realizacji programów wsparcia przebudowy w lasach prywatnych. W efekcie, przypominają właściciele lasów, rok 2016 był pierwszym od czasu przełomu 1989/90, w którym państwo nie finansowało przebudowy.

Źródło: www.forstpraxis.de (TZ)

WIELKA BRYTANIA: Węgiel drzewny magazynem CO₂?

Naukowcy z Uniwersytetu Wschodniej Anglii przekonują, że węgiel drzewny powstały w wyniku dużych pożarów lasu zakumulował dwutlenek węgla na setki lat. Tym sposobem pożary przyczyniły się do łagodzenia skutków zmian klimatu. Jest to przeciwwaga dla dwutlenku węgla emitowanego podczas pożaru lasu. W ciągu roku (średnio) spaleni ulega obszar przestrzeni otwartych o rozmiarach Indii. Emituje to więcej dwutlenku węgla niż cały globalny transport razem wzięty. Część tego gazu powstałego podczas pożaru jest naturalnie wchłaniana przez odbudowujący się ekosystem. Podczas pożaru nie cały materiał palny jest spalony - część ulega transformacji w węgiel drzewny. Tak zmagazynowany CO₂ może przebywać w ziemi i w wodzie bardzo długi czas.

Źródło: www.sciencedaily.com (BK)

FINLANDIA: Problemy z kontrolowanym wypalaniem

Kontrolowane wypalanie wymaga specjalnych warunków, sprzętu gaśniczego i wykwalifikowanych ludzi. Celem tego zabiegu jest zwiększenie różnorodności biologicznej i odnowienie lasu.

Wypalony obszar zawiera wiele drzew retencyjnych, które przynajmniej częściowo się spaliły. Zwiększa to bioróżnorodność. Z punktu widzenia wzrostu lasów kontrolowane wypalanie poprawia równowagę składników odżywczych i zmniejsza liczbę szkodników i traw, które mogłyby zagłuszyć nowe sadzonki. Siew nasion sosny następuje po kontrolowanym wypalaniu. W latach 70. XX wieku jeden pożar lasu mógł zniszczyć setki hektarów lasu w Finlandii. Teraz pożary lasów są niewielkie, zazwyczaj obejmują tylko kilka hektarów. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest gęsta sieć dróg leśnych. Wóz strażacki może przybyć w ciągu piętnastu minut i niemal podjechać do miejsca pożaru. Dlatego kontrolowane wypalanie jest uwzględnione w kryteriach certyfikacji lasów.

Kontrolowane wypalanie w celu poprawy odnowienia lasów ma w Finlandii długą tradycję, ale podobnie jak pożary, staje się rzadkością, ponieważ jest kosztowne i pracochłonne. Niewielu młodych ludzi jest tym zainteresowanych, gdyż jest to zabieg ryzykowny i wymagający specjalistycznej wiedzy. W przypadku obszaru o powierzchni 6 ha koszt może wynieść około 10000 €. Obszar musi być otoczony pasami przeciwpożarowymi i przed wypaleniem konieczne jest rozdrobnienie odpadów zrębowych oraz ich równomierne ułożenie na powierzchni. Potrzebne są węże i pompy.

Kilka osób musi być na miejscu, aby rozpaścić ogień i go doglądać. Do tego wszystkiego jest to praca w nocy. Akcja zwykle rozpoczyna się wczesnym wieczorem i, w zależności od wielkości obszaru, trwa do późnych godzin wieczornych.

Rząd fiński subsydiuje taką operację, o ile spełnione są pewne warunki. Kontrolowane wypalanie dopuszczalne jest tylko na wybranych siedliskach. Zabronione jest ono na obszarach z wysokim poziomem wód gruntowych, ze względu na ryzyko wymywania składników pokarmowych. Linie energetyczne lub domy nie mogą być zbyt blisko. Zaleca się aby w pobliżu był dostępny zbiornik wodny, przynajmniej staw lub rów. Aby zakwalifikować się do dotacji rządowych, musi być wystarczająco dużo drzew retencyjnych, co najmniej 15 m³. Powinno być też sucho przez kilka tygodni przed wypaleniem. Także dzień wypalania powinien być suchy i najlepiej bezwietrzny. Kierownictwo powinna objąć osoba z wystarczającym doświadczeniem. Jest to wymagane przez służby ratownicze, które muszą zostać powiadomione. Następnie pogorzelnisko musi być doglądane aż do najbliższego deszczu.

Źródło: www.forest.fi (KJ)

BRAZYLIA: Pożary w Amazonii – dlaczego są takie groźne?

Z powierzchnią 5,5 miliona km² Amazonia jest największym lasem tropikalnym na naszej planecie. Zagrożenia wynikające z działalności człowieka dla Amazonii to przede wszystkim rolnictwo – wylesienia, wypas bydła, kopalnie a ostatnio również pożary. Ponad połowa tego lasu (60%) znajduje się na terytorium Brazylii. Pod ochroną znajduje się 2,1 mln km² lasu, będącego domem dla 30000 gatunków roślin, 1500 ryb, 1500 ptaków, 500 ssaków, 550 gadów i 2,5 miliona gatunków owadów. Od 1999 roku ponad 2200 gatunków roślin i zwierząt zostało tam odkryte. Amazonia stanowi jedną trzecią światowego lasu pierwotnego oraz znajduje się tam 20% zasobów słodkiej wody. Niestety, 20% tego lasu zniknęło w ostatnich 50 latach. Szacuje się, że Amazonia pochłania od 90 do 140 miliardów ton CO₂.

Źródło: www.euronews.com (BK)

NOWA ZELANDIA: Leśny „superorganizm”

Ekolodzy Sebastian Leuzinger i Martin Bader z Auckland University of Technology odkryli pień drzewa kauri (które może osiągać do 165 stóp) w jednym z lasów na Wyspy Północnej w Nowej Zelandii w pobliżu West Auckland. Leśny „kikut” nie miał liści ani mchu, ale nie był martwy. Okazało się, że odżywia się „podkradając” nocą substancje odżywcze i wodę od swoich sąsiadów. Wszystkie one stanowiły bowiem część „superorganizmu” połączonego korzeniami, który obejmuje znaczny obszar. Umożliwia to innym dostęp do większej ilości zasobów, a także zwiększa stabilność drzew na stromym zboczach. W czasach gwałtownie zmieniającego się klimatu możliwe jest, że istnienie tych „superorganizmów” pomaga drzewostanom stawiać czoła suszom poprzez wzajemne „dzielenie się” wodą i substancjami odżywczymi. Powiązania między drzewami mogą jednak także sprzyjać rozprzestrzenianiu patogenów obecnych w glebie. ”

Źródło: www.captain-planet.net (TH)

INDONEZJA: Marsz „wstecz”

Indonezyjczyk Medi Bastoni przeszedł ponad 700 kilometrów wstecz ze swojej wioski we wschodniej Jawie do stolicy kraju - Dżakarty, w proteście przeciwko masowemu wylesianiu. Swoją żmudną wyprawę rozpoczął 18 lipca ze swojego domu na zboczu góry Wilis, uśpionego wulkanu w prowincji Jawa Wschodnia, gdzie prowadzone były prace pozyskaniowe. Z powodu opuchniętej nogi, nie udało mu się dotrzeć do stolicy przed Świętem Niepodległości Indonezji 17 sierpnia. Miał zamiar spotkać się z prezydentem kraju Joko Widodo i poprosić go, aby na górze Wilis (i nie tylko) ponownie posadzić drzewa. To nie była jego pierwsza wyprawa tego typu. Ojciec czwórki dzieci ukończył w zeszłym roku 73-kilometrowy spacer z miejscowości Tulungagung na wschodniej Jawie do szczytu Mount Wilis w podobny sposób i w podobnym celu. Bastoni przymocował do swojego plecaka lusterko, które pomaga mu unikać przeszkód. Przemierza od 20 do 30 km (12 do 18 mil) dziennie. Śpi w meczetach lub komisariatach policji. Ma w odwiedzanych miejscowościach wielu zwolenników, którzy kibicują mu i oferują przekąski i napoje. Indonezja od wielu lat wycina lasy deszczowe w tempie szybszym niż jakikolwiek inny kraj, czerpiąc zyski z produkcji papieru i oleju palmowego, powodując przy tym problemy społeczne i środowiskowe.

Wśród krajów odpowiedzialnych za globalne ocieplenie Indonezja jest czwartym miejscu po Chinach, Stanach Zjednoczonych i Indiach.

Źródło: wtop.com/asia (TH)

KANADA: Kraksa samolotu w lesie

Amerykański pilot Matt Lehtinen ma szczęście, że żyje po tym, jak silnik jego samolotu marki Cirrus SR22 zawiódł, co zaowocowało kraksą w lesie w prowincji Quebec. Lehtinen leciał z Wabush w Nowej Funlandii do miasta Quebec, kiedy zdał sobie sprawę, że ciśnienie i temperatura oleju w silniku są zbyt niskie. Potem silnik odmówił posłuszeństwa. Lehtinen wykorzystał system CAPS, zaprojektowany w taki sposób, aby spowolnić schodzenie samolotu i złagodzić lądowanie. Spadochron jest przymocowany do samego samolotu. Pomimo tych zabezpieczeń samolot uderzył w drzewo. Siła uderzenia uszkodziła jednak drzwi, pozwalając Lehtinenowi się wyczołgać. Pilot wysłał wiadomość SOS poprzez GPS i rozpałił wielkie ognisko. W końcu otrzymał odpowiedź od Royal Canadian Air Force przez radio i niedługo później został zabrany do cywilizacji.

Źródło: vcanews.com/news (TH)

ROSJA: Zaginiona dziewczynka

Pięcioletnia dziewczynka Zarina Avgonina zgubiła się w lesie w regionie Niżnego Nowogrodu, idąc za babcią, która poszła zbierać grzyby. Psy i ratownicy początkowo nie mogli odnaleźć dziewczynki, ponieważ jak mówiono „bała się mężczyzn”. Obawiano się, że utonęła w rzece lub strumieniu. W końcu odnaleziono jej ślady. Ścieżkę, którą szła przecinała jednak trasa przemarszu niedźwiedzia brunatnego. Zorganizowano poszukiwania z udziałem wolontariuszy, którym ze względu na możliwe obawy poszukiwanej przewodziły kobiety. W poszukiwaniach nie uczestniczyła matka dziewczynki, która w tym czasie rodziła kolejne dziecko. Wolontariusze byli uzbrojeni, także ze względu na obecność wilków. Po czterech dniach dziewczynkę odnaleziono około mili od miejscowości Stepanovka. Była ubrana w cienką koszulę i krótkie spodenki. Była głodna, odwodniona i pogryziona przez komary. Przewieziono ją do szpitala rejonowego w Woznesensku, a następnie do szpitala regionalnego w Niżnym Nowogrodzie.

Źródło: www.mirror.co.uk/news (TH)

Zespół redakcyjny: prof. Andrzej Klocek (AK), Tomasz Hycza (TH), Marcin Jachym (MJ), Krzysztof Jodłowski (KJ), Bartłomiej Kołakowski (BK), Hanna Szmidla (HS), Tadeusz Zachara (TZ) - redaktor prowadzący; **Współpraca:** Wojciech Gil (WG)

Adres redakcji: Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn; e-mail: T.Zachara@ibles.waw.pl, www.ibles.pl

